

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ»

ΠΕΡΙΓΡΑΦΕΣ ΒΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

Εργαστήριο 1: «Αναλύοντας ποιητικά κείμενα στο Δημοτικό»

Αφροδίτη Αθανασοπούλου (Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου)

Στο εργαστήριο θα προσεγγιστούν ποιητικά κείμενα που εμπίπτουν στην ύλη του μαθήματος της Λογοτεχνίας για τη Δημοτική Εκπαίδευση με βάση το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Οι συμμετέχοντες/ουσες στο εργαστήριο θα κληθούν να μελετήσουν και να διατυπώσουν δικές τους ασκήσεις-ερωτήσεις σύμφωνα με τις προδιαγραφές του ΑΠ για τον λογοτεχνικό γραμματισμό. Στόχος είναι οι εκπαιδευτικοί να χειρίζονται με μεγαλύτερη άνεση (εμπιστοσύνη) το κειμενικό υλικό που διδάσκουν στο πνεύμα του ΑΠ.

ΣΗΜ.: Για τις ανάγκες του εργαστηρίου είναι αναγκαίοι οι συμμετέχοντες/ουσες να έχουν μαζί τους το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Λογοτεχνίας για τη Δημοτική Εκπαίδευση.

Εργαστήριο 2: «Η ανάπτυξη του λογοτεχνικού γραμματισμού μέσα από την εικαστική διαδικασία»

Μαρία Βασιλειάδου (Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Frederick) και Βικτωρία Παύλου (Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Frederick)

Στο πλαίσιο του εργαστηρίου «Η ανάπτυξη του λογοτεχνικού γραμματισμού μέσα από την εικαστική διαδικασία», οι συμμετέχοντες/ουσες θα έχουν την ευκαιρία να πειραματιστούν με ποικίλες τεχνικές και υλικά εικαστικής έκφρασης. Σκοπός του εργαστηρίου είναι το αποτέλεσμα της εικαστικής διαδικασίας να συμβάλει στην ανάπτυξη του λογοτεχνικού γραμματισμού και να καταστεί μέσο για τον εμπλουτισμό λογοτεχνικών κειμένων.

Εργαστήριο 3: «Τέχνη του λόγου και του λόγου ήχος: μουσικοπαιδαγωγικές προσεγγίσεις λογοτεχνικών κειμένων και ποιημάτων»

Μαρία Γεννάρη (Εκπαιδευτικός, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο)

Στο μουσικό εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν παραδείγματα, να εργαστούν βιωματικά και να αυτοσχεδιάσουν χρησιμοποιώντας μουσικά όργανα και τη φωνή τους, στα εξής θέματα:

- Μουσική και λόγος: ρυθμός λόγου και μελωδικοί αυτοσχεδιασμοί σε ρίμες, λίμερικ και χαϊκού.
- Λόγος και φαντασία στο τραγούδι: δημιουργία τραγουδιών «χωρίς νόημα» (nonsense songs).
- Ένα ποίημα γίνεται τραγούδι: μελοποίηση έμμετρων ποιημάτων με διαφορετικούς τρόπους.
- Μουσικά στοιχεία σε εικονογραφημένα κείμενα: αξιοποίηση της εικονογράφησης και του λόγου για τη δημιουργία πρωτότυπης μουσικής.
- Μετατροπή πεζών κειμένων σε μουσικές ιστορίες: leitmotifs και περιγραφική μουσική.

Εργαστήριο 4: «Από τον Πίνακα στο Ποίημα: Πώς διαβάζουμε, ερμηνεύουμε και διδάσκουμε ποιήματα εμπνευσμένα από διάσημους πίνακες ζωγραφικής»

Τζίνα Καλογήρου (Καθηγήτρια, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Πώς διαβάζουμε, ερμηνεύουμε, αλλά και διδάσκουμε ποιήματα εμπνευσμένα από διάσημους πίνακες ζωγραφικής, δηλαδή ποιήματα που ανήκουν στο είδος της λογοτεχνικής «έκφρασης»; Ποια είναι τα βασικά γνωρίσματα της ποιητικής του εκφραστικού λόγου; Πώς από την ανάγνωση του πίνακα περνάμε στην ανάγνωση του ποιήματος; Με ποιους τρόπους μπορούμε να μυήσουμε τους νεαρούς αναγνώστες-μαθητές μας στην τέχνη των Μεγάλων Ζωγράφων; Έχουν οι πίνακες μυστικά και πώς μπορούμε να τα αποκωδικοποιήσουμε μέσα από παιγνιώδεις δραστηριότητες και εκπαιδευτικό υλικό; Στο πλαίσιο του εργαστηρίου παρουσιάζονται και αναλύονται δύο ποιήματα-εκφράσεις (που ακολουθούν τα βασικά γνωρίσματα της ποιητικής της «έκφρασης» στη λογοτεχνία), τα οποία επιβεβαιώνουν τη γνωστή από παλιά αντίληψη περί της συνάφειας ή του ανταγωνισμού που χαρακτηρίζει τις «αδερφές τέχνες», την ποίηση και τη ζωγραφική. Τα ποιήματα που θα παρουσιάσουμε και θα σχολιάσουμε (μαζί με δραστηριότητες και εκπαιδευτικό υλικό) αναφέρονται σε έργα ενός από τους μεγαλύτερους ζωγράφους όλων των εποχών, δηλαδή του Ολλανδού ζωγράφου Johannes Vermeer από το Delft. Αφού παρουσιάσουμε συνοπτικά το έργο, την εποχή του καλλιτέχνη και την επίδρασή του στη σύγχρονη εποχή, οι συμμετέχοντες/ουσες θα έχουν την ευκαιρία να πειραματιστούν γράφοντας τα δικά τους ποιήματα «με τον τρόπο του J.V.».

Εργαστήριο 5: «Τα φίλτρα των μυθοπλαστικών ειδών και η καθημερινή τους ζωή»

Κατερίνα Καράτασου (Επίκουρη Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Frederick)

Στόχος του εργαστηρίου είναι η ενδυνάμωση των συμμετεχόντων στον σχεδιασμό δημιουργικών δραστηριοτήτων λογοτεχνικού γραμματισμού με αφετηρία στοιχεία της ειδολογίας. Θα χρησιμοποιηθούν λογοτεχνικά κείμενα από τα εν χρήσει ανθολόγια λογοτεχνίας και επικουρικό υλικό από το πεδίο της καθημερινής επαφής των παιδιών με μη λογοτεχνικές μορφές μυθοπλασίας. Οι συμμετέχοντες/ουσες θα κληθούν να εργαστούν σε μικρές ομάδες, να παρουσιάσουν τις δραστηριότητες που θα επεξεργάζονται και να συμμετάσχουν στον αναστοχασμό που θα αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια των επιμέρους φάσεων του εργαστηρίου. Στο τέλος του εργαστηρίου θα δοθεί βιβλιογραφία.

Εργαστήριο 6: «Από την έδρα της θεωρίας στα θρανία της πρακτικής: Παραδείγματα αξιοποίησης της αφηγηματολογίας στη διδασκαλία της λογοτεχνίας στο δημοτικό σχολείο»

Σπυρίδων Κιοσσές (Μεταδιδακτορικός Ερευνητής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης)

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η δειγματική παρουσίαση αξιοποίησης όρων και εννοιών της αφηγηματολογίας (αφηγηματική φωνή, εστίαση, χαρακτήρες, πλοκή, κ.λπ.) στη διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων που περιλαμβάνονται στα *Ανθολόγια* του Δημοτικού Σχολείου. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες/ουσες θα κληθούν, ανά ομάδες, να εφαρμόσουν οι ίδιοι/ες τη θεωρητική σκευή, στην οποία έχουν καταρτιστεί κατά τη διάρκεια της διημερίδας, στη δημιουργία διδακτικών σεναρίων, που θα παρουσιάσουν κατόπιν για συζήτηση στην ολομέλεια του εργαστηρίου. Το βιωματικό εργαστήριο θα ολοκληρωθεί με σχολιασμό και επανατροφοδότηση, καθώς και παροχή βασικής βιβλιογραφίας σχετικής με το αντικείμενο.

Εργαστήριο 7: «Από το κείμενο στο υποκείμενο και απ' την αρχή ξανά: Δημιουργική Κατανόηση και Δημιουργική Γραφή»

Άννα Κουμπάνου (Εκπαιδευτικός, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου)

Η δημιουργική ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων στα πλαίσια της εκπαιδευτικής πράξης έχει δύο πτυχές. Αφενός, εμπεριέχει τον εντοπισμό θεμάτων, στοιχείων και τεχνικών που κάνουν τα κείμενα αυτά ελκυστικά και παιδαγωγικά ενδιαφέροντα και αφετέρου, περιλαμβάνει τον σχεδιασμό της διδασκαλίας και την προώθηση της κατανόησης με τέτοιο τρόπο, ώστε η ελκυστικότητα του κειμένου να είναι προσβάσιμη στα παιδιά. Το εργαστήριο θα εμπλέξει τους συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες σε βιωματικές δραστηριότητες που έχουν σκοπό να καλλιεργήσουν τη δημιουργική ανάγνωση και ακολούθως παρόμοια προσέγγιση θα εφαρμοστεί για τη δημιουργική γραφή. Οι συμμετέχοντες/ουσες θα εμπλακούν σε ασκήσεις δημιουργικής γραφής, που έχουν ως αφετηρία συγκεκριμένα κείμενα (λεκτικά, οπτικά, κ.ά.) και κατάληξη τη μεταγραφή των κειμένων αυτών σε άλλα που περιλαμβάνουν τις δικές τους ανταποκρίσεις, συναισθήματα, εμπειρίες. Επίσης, οι εκπαιδευτικοί θα κληθούν να σχεδιάσουν οι ίδιοι/ες δραστηριότητες δημιουργικής γραφής. Γενικότερα, το εργαστήριο έχει σκοπό την προώθηση στρατηγικών που μετατρέπουν τη σχολική τάξη σε εργαστήριο συγγραφών και αναγνωστών.

Εργαστήριο 8: «Αποδομώντας τα έμφυλα στερεότυπα και την έμφυλη βία μέσα από την Λογοτεχνία και τη Θεατρική Αγωγή»

Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου (Εκπαιδευτικός)

Το θεατρικό εργαστήριο χρησιμοποιεί ως άξονά του την παιδική λογοτεχνία και συγκεκριμένα δύο μεταφρασμένα παιδικά παραμύθια, «Η ιστορία του Φερδινάνδου» και «Η πριγκίπισσα που φορούσε χαρτοσακούλα», που επιχειρούν αφενός, να αποδομήσουν τα έμφυλα στερεότυπα και αφετέρου, να ευαισθητοποιήσουν για την έμφυλη βία. Οι συμμετέχοντες και συμμετέχουσες στο εργαστήριο βιώνουν τις κρίσιμες στιγμές της κάθε ιστορίας με τη χρήση θεατρικών τεχνικών παρμένων από το οπλοστάσιο της Θεατρικής Αγωγής. Παράλληλα, συζητούν και αναλύουν με ασκήσεις μη-τυπικής μάθησης την πιο πάνω θεματική η οποία εμπεριέχεται στην Αγωγή Υγείας κι εν τέλει επιμορφώνονται μέσω μιας θεωρητικής παρουσίας.

Εργαστήριο 9: «Λογοτεχνικός γραμματισμός μέσω της Θεατρικής Αγωγής»

Μαρία Ζανέττου – Παπακώστα (Επιθεωρήτρια Δημοτικής Εκπαίδευσης, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού)

Το θεατρικό εργαστήριο είναι βασισμένο στο παραμύθι «Τα Μαγικά Μαξιλάρια» του Ευγένιου Τριβιζά. Οι συμμετέχοντες/χουσες στο εργαστήριο θα έχουν την ευκαιρία να προσεγγίσουν δημιουργικά το λογοτεχνικό κείμενο (λογοτεχνικός γραμματισμός), μέσω της παιδαγωγικής της Θεατρικής Αγωγής και των ιδιαίτερων εργαλείων του δράματος και του θεάτρου. Επιπρόσθετα, στόχος του εργαστηρίου, είναι η ανάδειξη της σχέσης μεταξύ Θεατρικής Αγωγής και ευκαιριών για παραγωγή δημιουργικής γραφής είτε ως μέρος του εργαστηρίου είτε ως προέκτασή του. Οι αξίες που ενυπάρχουν στο παραμύθι αναδεικνύονται μέσω μιας διαδικασίας βιωματικής μάθησης, διερεύνησης νοημάτων και ουσιαστικής επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών.

Εργαστήριο 10: «Λογοτεχνικός γραμματισμός μέσω της Θεατρικής Αγωγής»

Χριστιάνα Χρίστου (Εκπαιδευτικός, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου)

Το θεατρικό εργαστήριο είναι βασισμένο στο παραμύθι «Τα Μαγικά Μαξιλάρια» του Ευγένιου Τριβιζά. Οι συμμετέχοντες/ουσες στο εργαστήριο θα έχουν την ευκαιρία να προσεγγίσουν δημιουργικά το λογοτεχνικό κείμενο (λογοτεχνικός γραμματισμός), μέσω της παιδαγωγικής της Θεατρικής Αγωγής και των ιδιαίτερων εργαλείων του δράματος και του θεάτρου. Επιπρόσθετα, στόχος του εργαστηρίου, είναι η ανάδειξη της σχέσης μεταξύ Θεατρικής Αγωγής και ευκαιριών για παραγωγή δημιουργικής γραφής είτε ως μέρος του εργαστηρίου είτε ως προέκτασή του. Οι αξίες που ενυπάρχουν στο παραμύθι αναδεικνύονται μέσω μιας διαδικασίας βιωματικής μάθησης, διερεύνησης νοημάτων και ουσιαστικής επικοινωνίας των συμμετεχόντων/ουσών.